

De glade amatører

Amatørringen var et væsentligt indslag i kulturlivet i Horsens

Af Lars Henning Schroll

Det er nu snart 60 år siden, at amatørteatret „Amatørringen“ startede sin forholdsvis korte, men glørværdige optræden i det horsensianske kulturliv. Gennem 15 sæsoner, fra de første krigsår og op til 1955, gennemførte man nøjagtig 75 forskellige forestillinger, Heraf adskillige operetter og klassiske stykker.

Oprettelsen af „Amatørringen“ havde følgende baggrund:

Ved en national festaften i Sønderjydsk Forening for Horsens og Omegn opførtes i efteråret 1940, med glarmester Spring som instruktør, syngespillet „En søndag på Amager“. Overskuddet heraf gik til grænseforeningsarbejdet, og det var nogle teaterinteresserede unge mennesker i foreningens sangkor, der udførte stykket.

Firma-revy

Sideløbende hermed havde to unge mennesker fra Møller & Jochumsens Maskinfabrik, Børge Højfeldt og Edm. Kuhlen lavet en firma-revy kaldet „Knallerten“.

Begge forestillinger fik en udmærket succes, og med glarmester Spring i spidsen dannede disse to amatørgrupper da den 11. februar „Amatørringen“, og dens dømøne gennem alle årene blev Håndværkerforeningen med dens hyggelige, men ikke særlig praktiske scene. Foreningens første formand blev Verner Sejersen og kontingentet var såmænd kun fire kroner. For dette beskedne beløb skulle medlemmerne have fire forestillinger om året.

Rundt til familien

Det var i begyndelsen vanskeligt at få et tilstrækkeligt stort antal passive medlemmer, så foreningens økonomi kunne balancere, og man måtte rundt til familie og bekendte for at få gang i sagerne.

Allerede i starten var samlet en betydelig gruppe aktive medlemmer, og man begyndte at indstudere Hostrups „Feriegæster“, som blev „Amatørringens“ åbningsforestilling.

Stykket fik ikke nogen udelt succes, men man gik alligevel fortrøstningsfuldt i gang med et stykke, der hed „På Valsen“ af Anton Birkemose. Her var jeg selv med for første gang.

Videre opførtes i samme sæson en revy og to stykker: „Barn i Kirke“ og „Rasmines Bryllup“. Disse stykker blev iscenesat af glarmester Spring, såvel som Jeppe Aakjærs „Livet på Hegnsgård“ hvormed man indledte 3. sæson.

Spøttelse

Indtil da var foreningen vokset med rivende fart på alle områder, og alt gik rigtig udmærket, men så

indtraf den ulykkelige splittelse, der så vidt jeg husker mest drejede sig om valg af repertoire. Den gav anledning til en stormende generalforsamling og megen avispolemik.

Nogle ville endda påstå, at man gik over til håndgemæng, hvilket dog ikke er i overensstemmelse med sandheden.

En af de lokale blades huspoet følte sig foranlediget til at fremkomme med følgende vers:

En ring gik itu - og hjerter bli'r knust,
straks kærligheden fordufter.
Skærende tænder.
Truende hænder.
Der ingen plads til fornuft er.

Amatørringen sprang - og Spring sprang med,
fra nu af Kuhlen råde.

Gjaldende ord,
trusler om mord.
Amatørringen stander i våde.

Om fanerne samles de - op til kamp.
Fremad med mod i brystet,
vil Springses lure' vælte Jerichaus mure?
Hr. Nielsen-Axel er rystet.

Ja, fremad går det, men hvor går det hen?
Før de igen bliver tamme,
ad Hækkenfeldt til?
Er det det, de vil?
Nå, måske er det godt det samme.

Dette røre om foreningen var temmelig ubehageligt, og resultatet blev, at en lille klike skilte sig ud og med glarmester Spring i spidsen dannede „Amatørteatret af 1942“.

Fart i sagerne

I mellemtiden havde man skiftet formand et par gange og endelig valgt inspektør Nielsen-Axel, der beklædte formandsposten i syv år og var en berigelse for „Amatørringen“.

Med ham kom der rigtig fart i sagerne. Den lille åreladning, foreningen havde lidt, betød åbenbart intet, tværtimod - foreningen voksede støt og viste sig snart i stand til at kunne løfte andre opgaver end „underbuksestykker“.

Man vovede i 1943 at sætte Olfert Jespersens syngespil, „Molboerne“ op.

Som instruktør fik man min far, lærer Ejnar Schroll, Thorsted, som havde arbejdet med amatørteater i mange år, og selv om det er min far, synes jeg godt, jeg kan være bekendt at sige, at det betød et væsentligt plus for „Amatørringen“ at få ham med i arbejdet.

Han lagde som pædagog stor vægt på sprogets korrekte udtale og klangfulde udformning, og med de fem-seks stykker han satte i scene, fik den unge teaterforening et godt skub fremefter rent kunstnerisk set.

„Molboerne“ blev det helt store sus, både for publikum og de medvirkende, og for første gang i „Amatørringens“ historie kunne man spille for to stuvende fulde huse. Tidligere havde man ikke vo-

vet at spille den samme forestilling mere end én gang.

Tabte tænderne

Jeg kommer til at tænke på en lille episode fra dette stykke. En af de medspillende - jeg skal ikke nævne navn, selv om han forlængst er død - var så uheldig, midt i et af de store sangpartier at tabe sine forlorne tænder. Han viste sig dog som en rigtig amatørskuespiller, der ikke lader sig slå ud af noget, han greb det vildfarende gebis i flugten, vendte sig om, anbragte det på sin rigtige plads, drejede sig igen og faldt ind på det rigtige sted i sangen og fortsatte som om intet var hændt. Alt meget elegant og behændigt. Ikke mange af publikum opdagede det, men vi, som stod tæt på i kulissen, måtte nærmest gøre vold mod os selv for ikke at ødelægge forestillingen med en højrystet latterkaskade.

„Molboerne“ blev senere opført som friluftsforestilling på Hem Odde, idet vi blev engageret af hotellets vært på stedet for hans regning og risiko.

Som slut på tredje sæson fulgte det morsomme engelske lystspil „Mr. Cinders“, der gjorde stor lykke.

Sommer i Tyrol

Fjerde sæson åbnedes med en rigtig operette, nemlig Ralph Benatzkys „Sommer i Tyrol“, også iscenesat af min far.

Da vi på dette tidspunkt befandt os i en af besættelsestidens uroligste perioder med undtagelsestilstande osv., var stykket nær ikke kommet op, men i sidste øjeblik blev undtagelsestilstanden (tyskernes forbud mod al udendørsfærdsel efter kl. 20) hævet, og vi afholdt forestilling og bal med stor tilslutning. Folk trængte voldsomt til adspredelse i disse tider, og det var naturligt til gavn for „Amatørringen“.

Børge Højfeldt spillede hovedrollen som Leopold, og vi havde for øvrigt den morsomme oplevelse, at Billed Bladets fotograf tog en billedserie fra forestillingen og kort tid efter præsenterede den i Billed Bladet i en morsom opsætning, idet man havde placeret den sammen med billeder fra „Det Ny Teater“s opførelse af deres „Sommer i Tyrol“ med Max Hansen og Else Marie, således at billederne fra „Amatørringen“ var fremhævet på bekostning af billederne fra „Det Ny Teater“.

Elevatoren

Den amerikanske farce „Jeg har en Idé“ fulgte dernæst i Edmund Kuhlens iscenesættelse, og det var ligeledes ham, der var far til nytårsrevyen „Det er Skudår i År“. Sæsonen sluttede med „Den Grønne Elevator“ af Avery Hopwood, hvor jeg selv havde min debut som instruktør.

Stykket er umådelig svært fordi så mange af replikkerne ligner hinanden til forveksling og går igen i forskellige variationer, men en helt ny mand, vi havde fundet til hovedrollen Billy, og hvis borgerlige navn var Axel Hermansen, klarede den svære opgave til ug.

Til aller sidst satte min far Holbergs „Jeppe på Bjerget“ op med Loui Rasmussen som Jeppe og Lisbeth Jørgensen som en ualmindelig led Nille. For

BLÅ BOG

Lars Henning Schroll

79 år, er kendt af Folkebladets læsere for en serie om hans elevtid i Horsens Bank i slutningen af 1930'erne. Den bragte vi sidste år i dagene mellem jul og nytår - i år gælder det Amatørringen, der bestod af en flok teaterglade horsensianere og havde en glørværdig tid i 1940'ernes og 50'ernes Horsens.

Lars Henning Schroll arbejdede 43 år i Horsens Bank, der ganske vist nåede at fusionere et par gange og ende som Aktivbanken, inden han gik på pension i 1979.

Som pensionist har han brugt meget af sin tid på at skrive - og her er første del af hans beretning om Amatørringen.

første gang havde vi vowed at sætte en klassiker på plakaten, og resultatet blev over al forventning. Sæsonen 1944-45 domineredes af ikke mindre end to operetter. Først Oscar Strauss „Valsedrømme“ og senere Karl Zellers „Fuglekræmmeren“. Til „Fuglekræmmeren“ havde bestyrelsen fået den ide, at lade daværende operasanger Børge Gabrielsen falde godt til i vort ensemble.

Jeg husker tydeligt, at vi til den første prøve, Børge Gabrielsen deltog i, var meget spændte på udfaldet, og navnlig var Lizzie Nielsen, der skulle have den kvindelige hovedrolle, lidt benøvet ved situationen. Det er jo sin sag for små provins-amatører at skulle stå på scenen sammen med en kgl. operasanger.

På fornavn

Men Gabrielsen tog situationen i stiv arm. Inden der var gået 10 minutter, sagde vi både Børge og du til ham, og han viste sig at være det mest ligefremme menneske, man kunne tænke sig. Senere var han som gæst med i endnu to operetter. Han var for øvrigt nevø til den dengang meget kendte kgl. skuespiller Holger Gabrielsen.

I forbindelse med anvendelse af professionelle skuespillere på et amatørteater kan jeg dog ikke dy mig for at komme med et par bemærkninger. Det er naturligvis en god ide, hvis man betragter amatørteater som en forretning. Det giver penge i kassen og mange nye medlemmer, men set med en amatørskuespillers øjne er det et forkert princip og ligger uden for amatørteatrets egentlige ide.